

Rīgā, DATUMS SKATĀMS DOKUMENTA PARAKSTA LAIKA ZĪMOGĀ
Nr. 04-08.1.2/2025/6708

Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

Par nepieciešamību pilnveidot Publisko iepirkumu likumu attiecībā uz pretendenta izslēgšanas kritērijiem

Latvijas Banka aicina Finanšu ministriju kā par valsts politikas veidošanu publisko iepirkumu jomā atbildīgo iestādi pilnveidot Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – PIL) regulējumu attiecībā uz pretendenta izslēgšanas iemesliem, kas rada nesamērīgas sekas un negatīvi ietekmē publiskā iepirkuma mērķa nodrošināt, ka pasūtītāja līdzekļi tiek izmantoti efektīvi, sasniegšanu.

PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts paredz pasūtītāja pienākumu izslēgt pretendentu no iepirkuma procedūras, ja piedāvājuma iesniegšanas termiņa pēdējā dienā vai iepirkuma komisijas lēmuma pieņemšanas dienā tam ir neizpildītas nodokļu vai valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu saistības.

Normatīvais regulējums nosaka vienotu absolūto robežvērtību (150 *euro*), kuru pārsniedzot izslēgšana no iepirkuma procedūras ir obligāta neatkarīgi no nodokļu parāda rakstura, iemesliem vai ietekmes uz pretendenta spēju izpildīt iepirkuma līgumu. Turklāt ir būtiski norādīt, ka pieļautais nodokļu parāda apmērs pēc būtības nav pārskatīts kopš 2010. gada, neraugoties uz cenu dinamiku un saimnieciskās vides pārmaiņām. Pašreizējais risinājums noved arī pie situācijām, kad ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums tiek noraidīts, pamatojoties uz nebūtiskām neatbilstībām, kam nav ietekmes uz līguma izpildi vai vispārēju nodokļu nomaksas disciplīnas veicināšanu, un iepirkuma līgums tiek slēgts ar pretendentu, kurš iesniedzis būtiski dārgāku piedāvājumu. Tas ir pretrunā ar PIL noteikto mērķi – nodrošināt pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu.

Arī Latvijas tiesu prakse, tostarp Augstākās tiesas Senāta 2022. gada 28. janvāra spriedums lietā Nr. SKA-83/2022, apliecina, ka formāla izslēgšana katrā gadījumā nav samērīga un var neatbilst publisko iepirkumu pamatprincipiem, īpaši efektivitātei un samērīgumam.

Praksē šo problēmu ilustrē vairāki publiski izskanējuši iepirkuma gadījumi, kuros pasūtītājam ir bijis jāizvēlas būtiski dārgāks piedāvājums pretendenta salīdzinoši nelielā nodokļu parāda dēļ. Arī Latvijas Banka tās īstenotajos iepirkumos ir nonākusi situācijās, kad tai ir nācies slēgt līgumu par būtiski dārgāku piedāvājumu, jo ekonomiski izdevīgāko piedāvājumu iesniegušais pretendents ir izslēgts tā patiesā labuma guvēja neliela nodokļu parāda dēļ. Tā rezultātā konkrētā iepirkuma izmaksu pieaugums palielinājās par vairāk nekā 50 %, kas neatbilst saimnieciski lietderīgas finanšu līdzekļu izmantošanas principam.

Vēršam uzmanību, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 57. panta trešā daļa paredz dalībvalstīm tiesības vērtēt un nacionālajā regulējumā ieviest izņēmumus no obligātajiem pretendentu izslēgšanas iemesliem, ja to piemērošana konkrētajā situācijā ir acīmredzami nesamērīga. Direktīvā īpaši izcelts, ka šādas atkāpes var pieļaut, ja nesamaksātā nodokļu vai sociālās apdrošināšanas iemaksu summa ir neliela.

Nemot vērā minēto, Latvijas Banka aicina Finanšu ministriju apsvērt šādus iespējamus grozījumus PIL regulējumā:

- 1) pārskatīt nodokļu parāda robežvērtību, kas kalpo kā obligāts izslēgšanas iemesls, nodrošinot tās aktualitāti un samērīgumu attiecībā pret iepirkuma priekšmeta apjomu;
- 2) noteikt mehānismu, kas ļautu pretendentiem dzēst nodokļu saistības līdz iepirkuma līguma slēgšanai, tādējādi saglabājot konkurenci un veicinot nodokļu samaksu un pasūtītāja iespējas izvēlēties izdevīgāko piedāvājumu.

Nepieciešamības gadījumā Latvijas Banka ir gatava iesaistīties tālākā PIL grozījumu izstrādē.

Ar cieņu

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Latvijas Bankas prezidenta vietnieks

M. Kālis

M. Solovjakovs

Tālr. 67022345; e-pasta adrese: konkursi@bank.lv